

Táncos Rita

kúriai bíró

Érvénytelenség a munkaviszonyban

I. A vizsgálat tárgya

A Kúria elnöke a joggyakorlat-elemzés körében 2019-ben az „Érvénytelenség a munkaviszonyban” tárgykor vizsgálatát jelölte ki a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Munkaügyi Szakága számára.

Az érvénytelenség következménye, hogy az adott jognyilatkozat vagy megállapodás nem alkalmas a kívánt joghatás kiváltására, azt bírói úton nem lehet kikényszeríteni. Az érvénytelenségnek két fajtája ismert: a semmisség és a megtámadhatóság. A semmisségi ok az érvénytelenség abszolút formája, minden további eljárás nélkül érvénytelenséget von maga után. Ezzel szemben a megtámadási oknak csak akkor lesz érvénytelenség a következménye, ha az arra jogosult a jognyilatkozatot a meghatározott határidőn belül eredményesen megtámadja.

A munkajogi érvénytelenség rendszere a polgári jogra épül, de figyelembe veszi a munkajog, mint önálló jogág sajátosságait. Az munka törvénykönyvéről szóló 2012 évi I. törvény (Mt.) – a korábban kialakult azon elvtől eltérve, hogy a polgári jogi szabályok azokban az esetekben alkalmazhatók, ha nem ütköznek munkajogi szabályba vagy elvbe – felsorolja azokat a Ptk. rendelkezéseket, melyeket a jognyilatkozatokra alkalmazni kell. Az érvénytelenség körében az irányadó szabályokat az Mt tartalmazza, de a jogalkalmazás során figyelemmel kell lenni a hasonló szabályok mentén kialakult polgári joggyakorlatra is.

A hatályos Mt érvénytelenségre vonatkozó rendelkezései lényegesen eltérnek a korábbi Mt szabályaitól, s azokat az új Ptk. hatályba lépésekor is módosította a jogalkotó. Erre figyelemmel indokolt megvizsgálni, hogy a bírói gyakorlat ezt miként követi.

II. Hipotézisek

Feltehetően a jognyilatkozatok létre nem jöttével, érvénytelenségével, hatálytalanságával, jogellenességével kapcsolatos fogalmakat következetlenül alkalmazták az alsóbb fokú bíróságok. A felek egyre gyakrabban hivatkoznak a jóerkölcsbe való ütközésre, mint semmisségi okra, vélhetően azonban nem egységes a gyakorlat annak megítélésében, hogy ez miként viszonyul a többi érvénytelenségi okhoz és a munkajogban alkalmazandó általános magatartási követelményekhez. Feltehetően bizonytalanok a jogalkalmazók annak megítélésében is, hogy az érvénytelenség megállapításakor mely esetben milyen jogkövetkezményt kell alkalmazni.

A munkaviszony tartós jellegéből adódóan sok esetben a jogviszony létesítését követően merülhetnek fel olyan körülmények (pl jogszabály módosulása, alkalmazási tilalmat kiváltó ok), melyek ha a jogviszony létesítésekor már fennálltak volna, a felek érvényesen nem állapodhattak volna meg egymással. Vizsgálni kell, hogy ilyen esetben miként járnak el a bíróságok.

III. A joggyakorlat-elemző csoport feladata, munkamódszere,

A csoport feladata a bírósági gyakorlat feltárása és elemzése. Ehhez át kell tekinteni a megjelent elvi bírósági határozatokat (EBH), és közzétett eseti döntéseket (BH). Meg kell vizsgálni azt is, hogy a jogjogirodalomban milyen álláspontok jelentek meg e témába, s azok visszatükröződnek-e az ítéletekben.

A vizsgálat az új Mt. hatálybalépése, 2012. július 1-je után indult és jogerősen befejeződött olyan ügyekre terjed ki, melyekben felmerült az érvénytelenség kérdése.

IV. Ütemterv

A Csoport 2019. április 8-án megtartott alakuló ülésén úgy döntött, hogy a feldolgozandó téma nagyságára és szerteágazóságára figyelemmel csak az individuális munkajogban felmerülő érvénytelenséget vizsgálja, az nem terjed ki sem a kollektív sem a közszféra munkajogára.

A joggyakorlat-elemző csoport két tagja vállalta, hogy külön tanulmányba vizsgálja meg az érvénytelenség szabályainak alakulását a magyar munkajogban, illetve annak a polgári joghoz való viszonyát, az eltérő szabályozás okait.

A vizsgálat az adott tárgykört érintő, 2012 július 1. után indult és jogerősen befejezett ügyekre terjed ki. Az ítéleteket az alsóbb fokú bíróságok 2019. június 30-ig küldték meg.

A csoport vezetője által meghatározott kérdések alapján a csoport kúriai bíró tagjai 2019. szeptember 30-ig elvégezték a határozatok elemzését és erről részjelentéseket készítettek. A csoport két tagja megvizsgálta, hogy a munkajogi érvénytelenség jogintézményét is érintő EBH-k, BH-k közül melyek lehet a továbbiakban is iránymutatóknak tekinteni.

A csoport vezetője a részjelentések alapján elkészíti az összefoglaló jelentés tervezetét. Azt a felmerült kérdések nagy számára tekintettel előre láthatóan a Csoport három ülésen tárgyalja meg, a következő találko-

zóra 2019. november 18-án, a többire 2020-ban a tagokkal egyeztetett időpontban kerül sor. Ezt követően dönt a csoport az összefoglaló jelentés tartalmáról, s azt a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium elé terjeszti annak elfogadása érdekében.

V. A joggyakorlat elemző csoport tagjai

A joggyakorlat-elemző csoport tagjai:

Kúriai bírák: dr. Stark Marianna tanácselnök, dr. Hajdu Edit tanácselnök, dr. Zanathy János tanácselnök, dr. Suba Ildikó bírónő, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina bírónő, dr. Tánczos Rita bírónő, a csoport vezetője, dr. Magyarfalvi Katalin bírónő, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bírónő, dr. Farkas Katalin bírónő, dr. Puskás Péter bírónő, dr. Kiss Gábor bírónő, dr. Mocsár Attila bírónő, dr. Tálné dr. Molnár Erika nyugalmazott kollégiumvezető-helyettes tanácselnök, Tallián Blanka nyugalmazott tanácselnök.

Nem kúriai tagok: dr. Berke Gyula a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Munkajogi Tanszéke tanszékvezetője – egyetemi docens, dr. Horváth István, az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék vezetője – egyetemi docens, dr. Petrovics Zoltán, az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék oktatója – egyetemi adjunktus, dr. Kártyás Gábor, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kara Munkajogi Tanszékének adjunktusa dr. dr. Lőrincz György ügyvéd, dr. Pál Lajos – ügyvéd.

Az alsóbb fokú bíróságok bírái: dr. Szőke Zoltán bírónő, Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, Észak-Dunántúli Regionális Kollégium, Kollégiumvezető, dr. Cséffán József bírónő, Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, Alföldi Regionális Kollégium, Kollégiumvezető, dr. Kulicity Márta bírónő, Fővárosi Törvényszék, dr. Halmos Szilvia bírónő, Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság.